

HE 3/2021 vp Elintarvikelaki ym.

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
12.2.2021

Viranomaisen toimivaltuudet ja seuraamusvalikoima lisääntyvät

- Kauppa kannattaa valvontatyökalujen ajantasaistamista. Työkaluja kuvataan **41§:ssä**. Se voisi olla otsikoltaan valaisevampi, esimerkiksi *Näytteenotto, äänen ja kuvan tallennus*.
- Markkinoinnin kieltäminen ja oikaisu (**66 §**) on jatkossa mahdollista alueellisesti toimivaltaiselle viranomaiselle; ennen sitä on hoitanut vain Ruokavirasto.
- Ruokavirasto hoitaa kansainvälisiä ja erityistä asiantuntemusta vaativia valvontatehtäviä ja sille luontevasti sopii oikeus kieltää ja oikaista säännöstenvastainen markkinointi. Markkinointi on yleensä alueellista tai valtakunnallista.
- Esitämme 66 §:n täsmentämistä niin, että Ruokavirasto voi tapauskohtaisesti siirtää asian käsittelyn toimivaltaiselle viranomaiselle. Menettely olisi myös toimijoille tasapuolisempi.
- Uusi seuraamusmaksu olisi (**67 §**) min. 300 € ja max. 5000 €. Maksun piiriin tulisi laiminlyöntejä, joiden toteen näyttäminen on yksinkertaista eikä vaatisi tutkinnallisia toimia.
- Yläraja on korkea, koska seuraamusmaksu voidaan määrätä muiden hallinnollisten seuraamusten ohella. Enimmäismäärän pitäisi olla sama kuin alkoholilaissa (1102/2017) 1000 €.

Kaupan yrityksille valvontamaksuista koostuva kokonaisrasitus on mittava

- Kunta/valvontayksikkö perisi vuosittaisen valvontamaksun 150 euroa, joka kattaa suunnitelmallisessa valvonnassa tehdyn tarkastuksen ja näytteenoton. Tämä lisäisi elintarvikevalvonnan maksutuloja nykyisestä 4,9 milj. eurosta 12,5 miljoonaan euroon.
- Vuosittaisen valvontamaksun lisäksi kunta perii hyväksymänsä taksan mukaisen suoriteperusteisen maksun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista sekä näytteiden tutkimisesta kuten nytkin.
- Kaupan toiminnot ovat hyvin erityyppisiä: maahantuontia, varastointia, logistiikkaa, markkinointia ja jakelua. Laskelmien mukaan valvontamaksut tulevat kaksinkertaistumaan elintarvikemyynnin osalta. Kaupan maahantuonnin, kaupallisen agentuuritoiminnan ja logistiikan osalta lisäys olisi vielä suurempi.
- Elintarvikkeita koskevan yksityiskohtaisen sääntelyn tuoman hallinnollisen taakan lisäksi monet muutkin valvontamaksut ja kauppaan kohdistuvat julkiset maksut rasittavat yrityksiä.
- Kyläkaupat vapautetaan vuosittaisesta valvontamaksusta.
- Vapautus on perusteltu. Kyläkauppojen liikevaihtotasot ja kannattavuus ovat alhaisella tasolla; lisäksi kyläkauppojen määrä laskee jatkuvasti.

Maksujen lisäämisellä tavoitellaan valvonnan vaikuttavuutta

- Elintarvikealan toimija vastaa toiminnastaan ja elintarvikkeiden turvallisuudesta omalta osaltaan. Toimijat ovat merkittävästi panostaneet omavalvontaan, toimialan hyvän käytännön ohjeen noudattamiseen ja yksityisiin elintarviketurvallisuuden varmistusjärjestelmiin.
- Toimijat analysoivat jatkuvasti, että tuotteet vastaavat säännösten mukaista tai sitäkin vaativampaa sovittua tasoa. Valvontamaksujen lisääntyessä on huolehdittava, ettei yrityksen tutkimuskuluja ja muita kustannuksia lisätä tarpeettomasti.
- Lisääntyvä maksukertymä tulee ohjata elintarvikevalvontaan: toimijoiden ohjaukseen ja neuvontaan sekä tehokkaisiin toimenpiteisiin säännöksiä rikkovia toimijoita kohtaan. Valvonnassa on pyrittävä toiminnan tehokkuuteen ja säästöihin.
- Tarkastus on vuoropuhelua viranomaisen kanssa, jolloin yritykset saavat viranomaisen ohjeistusta ja neuvontaa. Tähän asti näin on luontevasti tapahtunutkin tarkastuksen yhteydessä, ja siitä on maksettu tarkastusmaksu.
- Nyt toimija maksaa vuosittain 150 euroa, vaikka tarkastusta ei tehtäisi lainkaan.

Lopuksi

- Elintarvikelain tarkoituksena olisi suojella kuluttajien terveyttä ja taloudellisia etuja varmistamalla elintarvikkeiden ja elintarvikekontaktimateriaalien turvallisuus ja laadukkuus.
- Tarkoituksena on myös alan toimijoiden toimintaedellytyksien edistäminen.
- Lakiesityksen valmistelua on tehty pitkään ja PTY:n jäsenyritykset ovat saaneet kommentoida lakiesitystä sen eri vaiheissa. On hyvä, että pitkä valmistelutyö saadaan päätökseen.
- Valvontamaksujen korottaminen ei välttämättä edistä yritysten toimintaedellytyksiä. Toimiala on yksi säännellyimpiä, mikä sinällään jo heikentää kilpailukykyä.
- Lisäksi Suomessa elintarvikekauppa toimii ketjuohjatusti ja keskittyneesti, mistä osoituksena on hyvä suoriutuminen elintarviketurvallisuustason ylläpidossa.

KIITOS

Merja Söderström
Asiantuntija, lakimies, VT

Merja.soderstrom@pty.fi
www.pty.fi